

PROPOJENÍ NEBO KOOPERACE? KAUZA: BERLÍN-BRANIBORSKO

V minulém roce jsme u příležitosti analýzy sociálně ekonomických vztahů mezi Prahou a Středočeskem¹⁾ hledali analogii v případě vztahů mezi Berlínem a Braniborskem, kde se vyskytují podobné problémy vazeb jako v našem případě. Nyní se v Německu ke kauze „Berlin-Brandenburg“ vracejí teoretici i praktici jako ke znovu aktuální.²⁾

Téma splynutí Braniborska s Berlínem se stalo po konferenci v Nizze znovu naléhavým tématem. Před pěti lety bylo splynutí obou spolkových zemí zamítnuto lidovým hlasováním. Důsledkem bylo, podle názoru zastánců sjednocení, zbrzdění rozvoje obou zemí místo očekávaného zrychlení jejich vývoje. Původní společné projekty se nerealizují nebo zpožďují především z administrativních důvodů a důsledkem jsou nárohodospodářské škody. Obtížná je i spolupráce ve zdánlivě nekontroverzní terciární sféře jako ve školství nebo zdravotnictví. Na společných projektech se nepracuje. Lidé v obou regionech žijí nadále v odlišných ekonomických i sídelních podmínkách: na jedné straně maloprostorová setrvačnost Braniborska, na druhé straně kompaktnost a dynamické změny Berlína.

Hledat východiska ze současné situace byl pověřen **Institut pro regionální rozvoj a strukturální plánování (Institut für Regionalentwicklung und Strukturplanung – IRS)**. Výzkum má zjistit hlavní příčiny dosavadního napětí mezi oběma regiony. Má odpovědět na otázku potenciální kooperace nebo konkurence a s výsledky seznámit širokou veřejnost.

Těžisko výzkumu je v hledání strategie nutné sjednocené regionalizace prostřednictvím propojování a kooperace různých aktivit v oblasti specifických disciplín, jak se o to pokusili už někteří autoři jako **Keim** u plánovacích postupů, **Kühn** při hledání modelů pro sídelní struktury ve městech, **Mattheisen** z hlediska „všední kultury“, případně **Keim** a **Knorr-Siedow** při iniciativních návrzích forem propojování, nebo **Röhring** s odvoláním na braniborskou akci Fokus.

M. Arndt hledá dosavadní zkušenosti s institucionálními **kooperacemi** a regionálními **propojováními**. Obě cesty mají své klady a zápory, žádná však není zadarmo. V případě Berlín/Braniborsko byla snaha tyto náklady minimalizovat. Za tím účelem se hledaly nejhodnější způsoby. **Jedním** byla minimalizace nákladů společného plánování obou zemí v přesunu na „třetí instituci“, kterou by bylo společně plánovací oddělení Berlín/Braniborsko. **Druhou** strategií bylo moderovat regionální propojení jakýmsi „inkubátorem“, který by usnadňoval kooperaci a jimiž by byla regionální rozvojová centra, a konečně **třetí** variantou by bylo sjednávání spolehlivých dohod mezi jednotlivými oborovými sektory. Své přednosti mají hlavně první a třetí varianta.

Obě varianty se od sebe liší. Varianta uzavíraných **dohod** ponechává smluvním stranám plnou autonomii a suverenitu, založení **společného** orgánu a tím i organizace znamená vzdát se části své autonomie a přenést ji na „třetí instituci“ („orgán“). To je přednostní všude tam, kde je pravidlem

rutinní jednání. Při problémových rozhodnutích, např. o nejasných alokacích nebo jiných sporných případech, dochází k blokádě nebo k časové ztrátě až do definitivního rozhodnutí. Kromě toho je zde nebezpečí, že některá rozhodnutí nemají demokratickou legitimitu. V takových případech dochází k tomu, že rozhodnutí třetího orgánu nedojde vůbec přijetí.

Ačkoli neexistuje mezi Berlínem a braniborským státem žádná dohoda na vyšší legislativní úrovni, přece se mezi městem a okresy nebo obcemi vyvíjejí různé formy spolupráce a vazeb, protože některé problémy města a jeho zázemí je prostě nutné řešit. Takovým případem je berlínské letiště a jeho vliv na sousední obce Braniborska, doprava zboží a jiných nákladů do Berlína přes přílehlé obce, regionální politika včetně jejich dopadů, moratorium výstavby obchodních domů apod. Takové otázky s finančními dopady se řeší individuálně a společně včetně nákladů.

Obecně lze z dosavadních zkušeností spolupráce odvodit, že sjednocení regionů v dlouhodobější budoucnosti je vhodné přizpůsobit strategii **step by step** (krok po kroku). Pro takový postup je třeba vytvářet podmínky uzavíráním dohod o jednotlivých unifikačních akcích na více méně neformální úrovni, kdy se společně připraví konkrétní dílčí program a o něm se jedná. V takovém případě je vždy větší naděje na nalezení společné řeči a společně prospěšného výsledku. Politické sjednocení pak může následovat jako výsledek nikoli konzistentního postupu, ale postupného přibližování společných zájmů na sjed-

nocování v duchu principu **nexus of contracts** (soustavy smluv). Tak by mohl postupovat prostřednictvím krátkodobé i střednědobé strategie sblížovací proces mezi Berlínem a Braniborskem v budoucnosti, aby našly společnou „budoucnost“. Tak by mohl vzniknout regionální prostor Berlín-Braniborsko sestávající z kompaktní metropole s globální komunikační

funkcí a braniborských „městských částí“ s nadregionálními funkcemi v oblasti služeb, terciární sféry a vědy. Splynutí obou dnešních zemí je pak konečným cílem naznačených procesů.

Současný stav ukazuje na složitost vztahů mezi územími s diametrálně odlišnou úrovní politickou a ekonomickou. Podobně je tomu i ve vztahu Praha/Stře-

dočesko, jak jsme se o tom zmínili už v citovaném loňském příspěvku k této otázce.

Alois Andrie

- 1) *Andrie, A.: Analogie Praha/Středočesko a Berlín/Braniborsko. In: Urbanismus a územní rozvoj, 3, 2000, 68-69.*
- 2) *Arndt, M.: Netzwerke und Kooperationen... zum Beispiel Brandenburg-Berlin. In: Irs aktuell, 30, 2001, 1-2.*